

„De Reformatie” en onze jeugd

Wanneer ik had moeten schrijven over: Onze jeugd en „De Reformatie”, dan was ik vast begonnen met dat verwijt, dat je honderd en één keer hooren kunt — vooral onder onze jongens en meisjes —: de kost, die „De Reformatie” biedt is zoo zwaar. Je hoort het maar wat vaak: „Zware kost, dominé, dat kunnen wij niet bijbeenen zoo gauw”.

Ik zeg: als m'n onderwerp geweest zou zijn: Onze jeugd en „De Reformatie”, dan zou ik vast begonnen zijn met die zwaarigheid van den kost voor onze jongens en meisjes.

Maar het opschrift luidt precies andersom: „De Reformatie” en onze jeugd. Dat is een groot geluk. Want ik heb goede hoop, dat er jongeren zullen zijn, die zich allereerst voor dit artikel zullen interesseeren en als ze hier dan in heel kort bestek iets zullen gezien hebben van de zwaarigheid van den strijd, dien „De Reformatie” gevoerd heeft om onze jongens en meisjes te bewaren bij de schatten van het Verbond en dus ook bij de debatten van de Kerk der reformatie, dan zullen ze zich troosten kunnen over den zwaren kost: Wie zwaren strijd geleverd heeft, diens zware kost wordt lichter te verteren voor hen, die de smarten van dien strijd vandaag ontvangen mogen: dat zijn onze jongens en meisjes.

Want zwáár is de strijd geweest, die „De Reformatie” gevoerd heeft om onze jeugd.

Vóórdat Kuyper zijn stempel op het christelijk leven had gedrukt, was er ook wel gereformeerde jeugddactie in Nederland. In de chr.-gereformeerde kringen werd een georganiseerd jeugdleven gevonden, óók onder hen, die zich academisch vormden. Maar dat alles was nog maar van een heel lossen opzet zonder veel organisatie, zonder hulpmiddelen, zonder pretentie. Ná Kuyper werd dat alles anders. Vonckenberg werd de vormder der jeugd. Hij was discipel van Kuyper. „Discipel” in den goeden zin. De roep tot reformatie had hij gehoord en hij was er door gegrepen. Dit gaf hij aan de jongeren door. Vast was de hand, waarmee hij de jeugd der Kerk leidde. Natuurlijk was Vonckenberg, zooals iedereen, kind van zijn tijd. Ook hij heeft, zooals prof. Schilder eens schreef, Kuyper gepopulariseerd — óók Kuyper's fouten! Maar wie deed dat niet in dien tijd? Maar dat verkleint de waarde van zijn arbeid niet. Hij heeft de jongens de waarachtigheid der antithese doen zien en tot het Woord geroepen om het Zaad der Kerk te maken tot menschen Gods.

Maar al tijdens Vonckenberg en vooral ná hem kwam van twee kanten de bedreiging voor de jeugd der Kerk, evenals van twee kanten de deformatie inzette en dóór-zette. Er was in de eerste plaats in de jaren na 1920 een afzwijken naar den kant van „de ethischen”: markante figuren waren ds Netelenbos en later dr Geelkerken. Dat zijn twee namen van later uitgeworpenen. Maar de strooming was en bleef in de kerken. De linker-vleugel. Het waren de menschen, die het jeugdwerk veel te intellectueel van opzet vonden: teveel verstand, te weinig hart; de menschen, die een broertje dood hadden aan de kuyperiaansche antithese, want ze wilden heel graag „breed” zijn en meedoen.

Tegen hen heeft Vonckenberg gevochten. Tegen hen heeft óók „De Reformatie” een zwaren strijd gestreden en daarbij de jeugd niet uit het oog verloren. Schilder prijst het in Vonckenberg dat hij „zijn jongelingen (heeft) beschermd”, „hij wist wie op den grondslag der gereformeerde gedachte verder bouwde en wie den overgang naar Schleiermacher of diens nieuwste adepten voor zichzelf en anderen voltrok. En hij wist wie hij uitnoodigde om op zijn bondsdagen te spreken” (XIV, 322). En als ná de revolutie van Geelkerken in 1926 getracht wordt voor hem en de zijnen een plaats te houden in de jeugddactie, dan teekent „De Reformatie” verzet aan op confessioneele gronden (VIII, 85), zooals óók de universitaire kerkjeugd opgeroepen wordt toch de kracht niet te verliezen door den grondslag der belijdenis niet te willen voor georganiseerde actie (VII, 227 v.v.). Op deze zelfde lijn ligt de worsteling om onze jongeren te behouden bij de waarachtige leer der antithese, die naar de Schriften is. Als het chr. historisch blad „De Nederlander” gewag maakt van een streven van jongeren om de tegenstelling anti-revolutionair—christelijk-historisch te overbruggen, dan verspeelt „De Reformatie” voor de zooveelste maal de gunst van het volk, dat de verzadiging van het vleesch begeert in de hunkering naar de valsche eenheid: „Verdoezeling der beginselen... dat beteekent elk officieel samengaan met de Christelijk-Historischen, zoolang zij over Barthiaansche invloeden schrijven, zooals zij doen” (XVI, 67).

Ja; dit blad heeft den moed ontvangen „om impopulair te zijn” en juist zóó heeft het meegewerkt, dat de jeugdverenigingen niet verworden zijn „tot instellingen voor persoonlijkheidsvorming of waarheidscultuur” (XIX, 152).

Maar nog van een tweeden kant dreigde de deformatie. Kuyper's theologie werd in de praktijk hoe langer hoe meer heilig en onaanstastbaar verklaard. Vonckenberg was discipel van Kuyper geweest, maar ná hem werd de leiding vooral van den Jongelingsbond steeds meer gekluisterd aan het systeem van Kuyper en zóó werd de jeugd lang vóór 1942 in een sectarisch slop gejaagd.

Zwaar maar prachtig is de strijd der „Reformatie” geweest tegen dit versteende sectarisme.

Het begon toen het „Jongelingsblad” een brochure van H. Schilder: „Recht tot werkstaking?” hautain en ongeargumenteerd van de hand wees. „De Reformatie” protesteert omdat „een poging, om ons weer eens tot het geven van rekenschap terug te leiden... van de baan der aandacht van de verbondskinderen afgeblazen wordt.” (XIV, 278).

Die strijd ging door. Systematisch weerde de leiding alles wat maar in de verte leek op aanranding van de kuyperiaansche theologie. Berkouwer mocht wel spreken over het Verbond, maar als ds Feenstra in het Meisjesblad over de „pluriformiteit” der Kerk schreef in reformatorischen zin, dan werd geponeerd: We zijn nog niet uit deze vraagstukken, dus is het onverantwoord eenzijdige voorlichting te geven. Schilder werd verdacht gemaakt, omdat hij voor de „Oranjesgarde” gesproken had, hoewel hij deze organisatie juist in die toespraak wees op de vaagheid van haar grondslag (XVIII, 178) en A. Janse moest zelfs klagen, dat „de Heraut” de jeugdcentrales aanriep een „zwarte lijst” te hanteeren bij het uitnoodigen van sprekers.

Hoe is er in dien tijd gevochten om het jeugdwerk

DANKLIED.

Heb dank, o God, voor zooveel gunstbewijs:
De jaren kwamen en zij gingen
op Uw bevel. Nauwkeurig naar Uw eisch
brak 't leven baan. Ja, alle dingen
vergingen naar Uw vastgestelde wijs
tot eer Uws naams en 't heil der zonen,
die Gij van ouds — het bloed Uws Zoons ten
[prijs —
hebt voorbestemd bij U te wonen.

Gij Heer, die immer trouw zijt aan Uw woord
en het bezegelt met Uw amen.
Die nog den mensch, die Uw stem heeft gehoord
en volgt, niet wilt en zult beschamen.
Gij hebt den Boze in zijn werk gestoord
en ons van wegen af doen buigen
die ijdel zijn. Hoe dreef Gij ons nog voort
het licht te zien van Uw getuigen!

Getuigen, die Gij immer willig maakt
het kruis U zingend na te dragen,
zelfs als het moede hart naar vrede haakt
en bloeden moet in zware dagen.
Steun dan bij voortduur onze zwakke kracht.
Bestuur de pen die na wil schrijven
Uw heilig Woord, en laat ons in den nacht
die naakt door Uw licht wakend blijven.

Heb dank, o God, voor zooveel gunstbewijs:
Gy deedt dit blad zoo lang getuigen
tot wederkeer naar U en naar Uw eisch.
't Was al Uw werk! Doe ons maar buigen
in zwakheid voor Uw troon, waar wij de vreugd
hervinden als wij tot U vluchten,
en weer — vernieuwd gelijk eens arends jeugd —
de reinheid smaken van Uw luchten.

J. L. J.

te bewaren op den breeden, oecumenischen grondslag van de drie formulieren van eenigheid. Men wenschte die wél! Na de vrijmaking is af en toe de gedachte gewekt, dat er bij velen in de vrijgemaakte kerken een aanzienlijke koerswijziging plaats gevonden zou hebben. Vóór de vrijmaking zouden mannen als Veenhof, Holwerda, Schilder steeds gepleit hebben voor „recht voor allen”, óók inzake de voorlichting van de jeugd, maar ná de vrijmaking zou het blaadje precies omgekeerd zijn: dezelfde, die vroeger getoorn hadden tegen het sectarisch drijven van de leiding van den Jongelingsbond, deden nú precies hetzelfde doordat alléén maar één bepaalde richting in de kerken den toon aangeven mocht in de voorlichting aan de jeugd.

Maar afgedacht van nog heel wat andere factoren: dit is een critiek, die den zin van den strijd in den Jongelingsbond niet verstaan heeft. Want vóór de vrijmaking IS niet gestreden voor een formeel beginsel als recht voor allen; vóór de vrijmaking is evenmin gevochten voor een eveneens formeel beginsel van vrijheid van oppositie, want dan zou nooit denkbaar geweest zijn het verzet tegen de linkerinvloeden in het jeugdwerk. Juist de prediking der antithese, ja nog meer: juist de voortdurende, materiële roep: terug naar het WOORD staat in lijnrechte tegenstelling tot die formeele beginselen als: vrijheid van oppositie en „gelijk recht voor allen”. En zóó als in de Kerk door artikel 31 der K.O. niet de vrijheid der oppositie gewaarborgd wordt, maar de alleenheerschappij van het Woord des Heeren wordt beleden en juist daarom de katholiciteit der Kerk beschermd wordt, zóó is vóór de vrijmaking door „De Reformatie” nooit ge-

pleit voor gelijk recht voor allen, maar is den jeugdbonden steeds voorgehouden, dat sectarisme de dood is voor alle leven des geloofs, óók in het georganiseerde jeugdwerk. „Laat men... bedenken, dat we nog steeds op den bodem van 1892 staan, en niet een jeugdongaan gebruiken mogen, om te doen alsof de vroegere opposenten van bepaalde opinies van dr Kuyper maar beter vergeten kunnen worden” (XX, 85). Zoo klinkt dan ook de waarschuwend roep tot de leiding van den Jongelingsbond: „We hopen van harte, dat de leiding van den bond ook in de komende jaren zal doen wat Vonckenberg steeds gedaan heeft: uit eigen oogen zien, en niet vragen naar het gegevene, niet vragen naar het getal, niet bulgen voor de concrete situatie in een bepaalde tijdspanne, doch de lijnen van het gereformeerde denken scherp trekken, onpartijdig afkeuren wat af te keuren valt ook in eigen kring”. (XVIII, 316.)

„Niet vragen naar het gegevene” — daar hebt ge het negatieve. Was dat er alleen geweest, dan zou dat uitgelegd kunnen worden in den zin van een formeel principe: vrijheid van oppositie; maar nu staat er naast: „de lijnen van het gereformeerde denken scherp trekken” — daar hebt ge het positieve: Het Woord zal heerschen en dat Woord zal ongebonden zijn.

Wanneer dan ook het sectarisme in de kerken z'n schijntriumphen heeft gevierd in 1942 e.v.j., dan aarzelt „De Reformatie” niet: „Je moet je dus concentreren op de eigen basis. Ook in je jeugdorganisatie... Nu is de oplossing niet, dat men gaat lijnen en krammen, doch dat men de feiten aanvaardt. Het meerendeel der in den Bond toonaangevende figuren heeft het aangedurfd, in Gods naam menschen uit te werpen, die trouw waren aan de belijdenis en de kerk-orde, en die in de dagen van Assen, en van het N.S.B.-gespuis zich hebben verre gehouden van het aparte (aperte?) verraad, dat toen gepleegd is aan de gereformeerde zaak. Zich daarin onderscheidende van vele thans opper-synodale en inter-synodale lieden. Nu moet men die prominente figuren in den Bond houden aan hun woord. Zij wierpen uit, naar hun zeggen, om 's Heeren wil. Maar wie de uitgestootenen erkent als goed-gereformeerde menschen, kan in de jeugdbonden dan ook niet meer de leiding volgen van wie genen uitstieten. Er is genoeg gescharreld, nu moeten de voren recht getrokken worden”. (XX, No. 46, pg. 7.)

Alweer: hier was „de moed om impopulair te zijn”, maar zóó is „De Reformatie” een kracht van behoud geweest voor Het zaad der Kerk.

We houden op. Maar niet dan ná nog twee opmerkingen gemaakt te hebben. De één is deze: Staats-subsidie voor ons jeugdwerk heeft dit blad, dat nu de 25 jaargangen volgemaakt mag zien, immer uit den boze geacht (III, 212 v.v. en XXV, 105). Terecht. Een jeugdwerk, dat „de zilveren koorde” niet haát, zal vroeg of laat ingekapseld worden in het geheel van het anti-christelijk georganiseerde leven: Wij willen vrij zijn, VRIJ, omdat we gebonden zijn ALLEEN aan den Heere Jezus Christus.

En dan een laatste opmerking. Dit artikeltje hield zich natuurlijk met de geschiedenis van dit blad bezig. Toch mag een woord voor de toekomst, zoo God die geven wil, wellicht ook een plaats vinden. Want we zitten toch nog altijd met dien „zwaren kost” van het begin! Iets van die klacht is toch goed te verstaan. Het zijn niet alléén „de vreemde woorden”, die onze jongens en meisjes afschrikken, het is nog meer het feit, dat ze „pas komen kijken”. (Ik mag dat wel zeggen, want zóó is het met mij eigenlijk ook!) Daarom is er de moeite om alles te verstaan. Want ons blad heeft een bewogen geschiedenis achter den rug, omdat het gereformeerde leven, dat dit blad heeft willen dienen, een bewogen ontwikkeling tusschen de polen reformatie en deformatie doorgemaakt heeft. Dat spreekt in den inhoud mee. Daarom staat iemand, die pas komt kijken, toch vreemd aan te zien tegen een zin of een stuk van een artikel. Dat wordt vaak pas doorzichtig vanuit de geschiedenis van de laatste dertig jaar.

Daarom een wensch: „De Reformatie” begon met een rubriek: „Brieven aan een jongeren tijdgenoot”. Dr Rullmann heeft er enkele geschreven. De eerste was gewijd aan het levenswerk van ds J. C. Sikkel. Dat was een goed begin. Leer de jeugd de geschiedenis verstaan en ge kweek lezers van „De Reformatie”. Maar al gauw zweeg ds Rullmann in deze rubriek. Jaren, jaren later — 't was in 1940 — heeft Adolphus Venator de pen weer opgenomen. Wat hebben we ervan genoten! En er voor gedákt. In 1940, als we door hem opgeroepen werden om waarachtig gereformeerd te blijven, ondanks de dreiging van het concentratiekamp: „Maar onze „Doktrin”, dáár zullen we voor blijven staan, opdat men niet onzen God hóóne, dat Hij in Nederland alleen maar een stelletje hoera-lieden had overgehouden”. (XX, 230.) En ook in 1945 hebben wij zijn stem nog gehoord. Weer was de klank sterk en vast. Maar óók Adolphus Venator is gaan zwijgen. Waarom spreekt hij niet meer tot de jeugd? Verbreek het zwijgen, zou ik zeggen willen, en ga met onze jongens en meisjes praten. Ze willen wel luisteren. En de boodschap houdt altijd dezelfde waarde. Ook is de jeugd het waard: het is de jeugd der Kerk.

Hallum (Fr.)

KAMPHUIS.

Wie den matie na werd afgebrus 1940. H zelfden jaar Een inter We herin den hoofdre versleten ó naar Rotte spraken. D vier vóór de vraag: „Professo in De Ref de Duitsche Het een „Natuurlijk, moeten we jonge mens dadig zijn. Daar bleek Enkele v Een duit type, verge burger, die overrompeld gevers, daa onmiddellijk De bescheid wilden ál ó personen-au zagen ligge gedachten, werd gegev Op denz vangen gen Ref., 20ste celdeur ges en derhalve concentrati En daarn ons blad.

En nu de den behoort Al heel in „Credo” waarin hij man” was.

„Vele e hun geest den hebbe Nu zijn moeten ze en verlich tochtelijke Niets is De werl afreageer zijn lippen ties bezin En verde

„Het z Het schij als hij zie schen ove held gevo getale on

En Da T kerkbode, e De Heraut bode.

Als we e zwijgen in men werd e 23 Augusti iets, dat vo te negeerer Ook afg geschieden van die „s neer dat zv in een wa Gelukkig reacties, w blad, die s de voorste volk is ges

Prof. W. boekjes koi ook te kw met nuttig Weekblad” bezettingst zwijgen” w telijke krac kwam hij n schap. Dez met soortg later advise